

УДК 615: 33 – 085:616.24 – 007.271

І. М. МАРКІВ (Тернопіль)

ФАРМАКОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ВАРТОСТІ НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ХВОРИМ НА ХРОНІЧНЕ ОБСТРУКТИВНЕ ЗАХВОРЮВАННЯ ЛЕГЕНЬ В УМОВАХ ТЕРАПЕВТИЧНОГО ВІДДІЛЕННЯ БАГАТОПРОФІЛЬНОГО СТАЦІОНАРУ

ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України"

Вивчена загальна вартість медичних технологій, які застосовуються при лікуванні хворих на хронічне обструктивне захворювання легень в умовах терапевтичного відділення міської лікарні. Встановлено, що у структурі вартості надання медичної допомоги хворим найбільшими були витрати на придбання медикаментів та перебування хворих у стаціонарі. Наявність у хворих на хронічне обструктивне захворювання легень супутньої патології суттєво збільшувала ці показники, що пояснюється витратами на медикаменти для лікування супутніх захворювань і збільшенням тривалості перебування пацієнтів у терапевтичному відділенні.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: хронічне обструктивне захворювання легень, клініко-економічне дослідження, загальна вартість захворювання, медична допомога.

Хвороби органів дихання займають важливе місце у структурі захворюваності населення України. Так, у 2010 році їх поширеність становила 24483,5 на 100 тис. дорослого населення, а захворюваність на респіраторну патологію складала 17896,4 на 100 тис. дорослого населення [1].

Одне із перших місць серед хвороб органів дихання належить хронічному обструктивному захворюванню легень (ХОЗЛ). За даними ВООЗ, понад 3 млн. людей померли у 2005 році від ХОЗЛ, що відповідало 5% всіх випадків смерті у світі. Сьогодні 65 млн людей на земній кулі хворіє на хронічне обструктивне захворювання легень. Згідно із прогнозами, загальна смертність від ХОЗЛ протягом наступних 10 років зросте більше, ніж на 30%, якщо не будуть вжиті термінові заходи щодо скорочення впливу основних факторів ризику. Розрахунки свідчать про те, що ХОЗЛ стане у 2030 році провідною причиною смерті у цілому світі [3].

Таким чином, хронічне обструктивне захворювання легень є поширеним захворюванням, яке має важливе медичне та соціальне значення. Наукові дослідження, які стосуються різних аспектів цієї патології, зокрема аналіз вартості медичних технологій, які використовуються для її діагностики та лікування, є необхідними та перспективними.

Метою дослідження було визначення вартості медичних технологій, які застосовуються при лікуванні хворих на ХОЗЛ в умовах терапевтичного відділення багатопрофільного стаціонару медичного закладу.

Матеріали і методи. Проведений ретроспективний аналіз медичних карт 72 хворих, які

знаходились на стаціонарному лікуванні у терапевтичному відділенні міської комунальної лікарні з приводу хронічного обструктивного захворювання легень II стадії. Для оцінки вартості надання медичної допомоги хворим на ХОЗЛ був використаний метод визначення «загальної вартості захворювання» – розрахунок усіх прямих і непрямих (середніх) витрат на діагностику та лікування захворювання [2].

Результати дослідження та їх обговорення. У ході дослідження встановлено, що серед обстежених було 52 чоловіків і 20 жінок віком від 34 до 70 років. Всі пацієнти потрапляли в стаціонар у фазі загострення захворювання. Із 72 обстежених у 15 чоловік було ХОЗЛ без супутньої патології, у 32 – із супутньою патологією серцево-судинної системи, у 16 – шлунково-кишкового тракту (хронічний гепатит, хронічний холецистит, панкреатит), у 9 – інші захворювання (алергічний риніт, хронічний цистит, ліпоматоз, цукровий діабет). Середня тривалість перебування у стаціонарі пацієнтів обидвох груп була практично однаковою: у першій групі вона становила $14,8 \pm 0,9$ дня, у другій – $16,9 \pm 1,6$ дня ($P > 0,5$).

У рамках методу визначення «загальної вартості захворювання» були підсумовані такі витрати:

- витрати на виконання лабораторних методів аналізу;
- витрати на виконання інструментальних методів дослідження;
- витрати на медикаментозне лікування;
- витрати на перебування хворого в стаціонарі (готельні послуги, харчування, оплата праці медичного персоналу).

При визначенні прямих витрат на медичні послуги у грошовому еквіваленті ми використо-

ували бюджетні розцінки на медичні послуги, які діяли на момент дослідження у Тернопільській міській комунальній лікарні № 3. Для оцінки розміру прямих витрат на лікарські засоби брали до уваги значення середніх гуртових цін на препарати, представлені на час лікування у тижневому „Аптека”. Аналіз непрямих витрат не проводився, оскільки характер дослідження не передбачав можливості оцінки коштів на оплату лікарняних листів, вартість виробничих витрат тощо.

Проведений аналіз показав, що всім хворим під час їхнього перебування у терапевтичному

відділенні проводилось обстеження із використанням лабораторних та інструментальних методів дослідження. Воно включало загальний аналіз крові, біохімічний аналіз крові, загальний та біохімічний аналізи сечі, дослідження харкотиння, аналіз калу, коагулограму, рентгенівське дослідження органів грудної клітини, ЕКГ, ехокардіоскопію, спірометричне дослідження легень.

Нами проаналізована загальна кількість лабораторних та інструментальних досліджень, які були виконані у досліджуваній групі хворих на хронічне обструктивне захворювання легень. Результати цього аналізу представлені у таблиці 1.

Таблиця 1. Кількість виконаних лабораторних та інструментальних досліджень у хворих на хронічне обструктивне захворювання легень

№ з/п	Методи обстежень	Кратність досліджень у обстежених хворих		
		1 раз	2 рази	Жодного разу
1.	Загальний аналіз крові	55	17	---
2.	Біохімічний аналіз крові	52	19	1
3.	Загальний аналіз сечі	49	23	---
4.	Біохімічний аналіз сечі	8	4	60
5.	Дослідження харкотиння	31	---	41
6.	Аналіз калу	35	---	37
7.	Коагулограма	23	6	43
8.	Рентгенографія легень	45	---	27
9.	УЗД серця	4	---	68
10.	ЕКГ серця	28	---	44

Представлені у таблиці дані свідчать про те, що лише загальні аналізи крові і сечі були зроблені всім 72 хворим, решта лабораторних та інструментальних досліджень виконувались вибірково – за потреби. У більшості випадків це пояснювалось тим, що перед поступленням у стаціонар пацієнти обстежувались амбулаторно.

На наступному етапі дослідження була підрахована вартість лабораторних та інструментальних методів досліджень, що застосовува-

лись у хворих на ХОЗЛ без супутньої патології (I група – 15 чоловік) та у хворих на ХОЗЛ із супутньою патологією (II група – 57 чоловік), які перебували на стаціонарному лікуванні. Для оцінки вартості використовували бюджетні розцінки на медичні послуги, які діють у Тернопільській міській комунальній лікарні №3. Результати аналізу вартості лабораторних обстежень хворих на хронічне обструктивне захворювання легень представлені у таблиці 2.

Таблиця 2. Вартість лабораторних обстежень хворих на хронічне обструктивне захворювання легень

№ з/п	Вид обстеження	Вартість одного обстеження (грн)	Вартість лабораторних обстежень хворих на ХОЗЛ			
			I група (15 чол.)		II група (57 чол.)	
			Кількість обстежень	Вартість (грн)	Кількість обстежень	Вартість (грн)
1.	Загальний аналіз крові	4,72	15	70,80	74	349,28
2.	Загальний аналіз сечі	3,30	15	49,50	80	264,00
3.	Біохімічний аналіз крові	16,75	14	234,50	75	1256,25
4.	Коагулограма	5,40	8	43,20	27	145,80
5.	Дослідження харкотиння	5,35	6	32,10	25	133,75
6.	Аналіз калу	2,22	5	11,10	30	66,6
7.	Біохімічний аналіз сечі	2,42	-	-	16	38,72
	Всього			441,20		2254,00
	В середньому на одного хворого			29,41		39,55

Аналогічним чином була проаналізована вартість інструментальних обстежень хворих на хронічне обструктивне захворювання легень (табл. 3).

Таблиця 3. Вартість інструментальних обстежень хворих на хронічне обструктивне захворювання легень

№ з/п	Вид обстеження	Вартість одного обстеження (грн)	Вартість інструментальних обстежень хворих на ХОЗЛ			
			I група (15 чол.)		II група (57 чол.)	
			кількість обстежень	вартість (грн)	кількість обстежень	вартість (грн)
1.	Ультразвукове дослідження серця	7,80	-	-	4	31,20
2.	Електрокардіографія	5,05	2	10,10	26	131,30
3.	Рентгенографічне дослідження легень	3,50	12	39,60	33	115,50
	Всього			49,70		278,00
	В середньому на одного хворого			3,31		4,88

Результати вивчення затрат на лабораторні та інструментальні методи обстеження хворих на хронічне обструктивне захворювання легень вказують на те, що середня вартість лабораторного обстеження одного пацієнта із ХОЗЛ без супутньої патології становила 29,41 грн, тоді як аналогічне обстеження хворого на ХОЗЛ із супутньою патологією коштувало 39,55 грн. Середня вартість інструментальних методів обстеження хворого на ХОЗЛ без супутньої патології складала 3,31 грн, при наявності супутньої патології цей показник зростав до 4,88 грн.

Визначення розміру прямих витрат на лікарські засоби показало, що загальна вартість медикаментів, які були використані для лікуван-

ня пацієнтів першої групи, становила 2649,60 грн, другої – 13957,02 грн. Середня вартість медикаментозного лікування 1 хворого першої групи дорівнювала 176,64 грн, у другій групі середня вартість медикаментозного лікування 1 пацієнта складала 244,86 грн.

Сумарна вартість перебування хворих першої групи у стаціонарі („готельні послуги”, харчування, оплата праці медичного персоналу) становила 1684,59 грн, тобто в середньому 112,31 грн на 1 пацієнта. У другій групі ці показники дорівнювали відповідно 7775,94 грн і 136,42 грн.

Результати обчислення загальної вартості лікування хворих на ХОЗЛ представлені у таблиці 4.

Таблиця 4. Загальна вартість лікування хворих на хронічне обструктивне захворювання легень

№ з/п	Види витрат	Вартість обстеження (грн)	
		I група (15 чол.)	II група (57 чол.)
1.	Лабораторні методи дослідження	441,20	2254,00
2.	Інструментальні методи дослідження	49,70	278,00
3.	Медикаментозне лікування	2649,60	13957,02
4.	Перебування хворих у стаціонарі	1684,59	7775,94
5.	Повна вартість захворювання групи хворих	4825,09	24264,96
6.	Повна вартість захворювання одного хворого	321,67	425,70

Дані таблиці свідчать про те, що повна вартість захворювання пацієнтів другої групи є вищою від вартості захворювання пацієнтів другої групи.

Висновки

У структурі вартості надання медичної допомоги хворим на хронічне обструктивне захворювання легень в умовах терапевтичного

відділення багатопрофільного стаціонару найбільш значимими є витрати на придбання медикаментів та перебування пацієнтів у стаціонарі. Наявність у хворих на ХОЗЛ супутніх захворювань суттєво збільшує ці показники, що можна пояснити затратами на медикаменти для лікування супутньої патології і збільшенням

тривалості перебування пацієнтів у терапевтичному відділенні у зв'язку із лікуванням цієї патології.

Перспективи подальших досліджень.

Перспективним є проведення клініко-економічного аналізу інших захворювань органів дихан-

ня і впровадження на цій основі у лікувальну практику оптимальних за своєю ефективністю та ресурсозбереженням програм їхньої діагностики, лікування та профілактики.

Список літератури

1. *Порівняльні дані про розповсюдженість хвороб органів дихання і медичну допомогу хворим на хвороби пульмонологічного профілю в Україні за 2008 – 2010 рр.* [Електронний ресурс] :/ М. І. Линник, О. П. Недоспасова, Л. Ф. Антоненко та ін.; ред. Ю. І. Феценко. – К.: 2011. – С.6. – Режим доступу: http://www.ifp.kiev.ua/doc/staff/staff_ukr.htm
2. *Применение* клинко-экономического анализа в медицине (определение социально – экономической эффективности): учебное пособие / Решетников А. В., Шамшурина М. Г., Алексеева В. М. [и др.]; под ред. А. В. Решетникова. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2009. – 179 с.
3. *Chronic respiratory diseases. Burden of COPD.* – Режим доступу: <http://www.who.int/respiratory/copd/burden/en/index.html>

ФАРМАКОЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ СТОИМОСТИ ОКАЗАНИЯ МЕДИЦИНСКОЙ ПОМОЩИ БОЛЬНЫМ ХРОНИЧЕСКИМ ОБСТРУКТИВНЫМ ЗАБОЛЕВАНИЕМ ЛЕГКИХ В УСЛОВИЯХ ТЕРАПЕВТИЧЕСКОГО ОТДЕЛЕНИЯ МНОГОПРОФИЛЬНОГО СТАЦИОНАРА

И. М. Маркив (Тернополь)

Изучена общая стоимость медицинских технологий, которые используются при лечении больных хроническим обструктивным заболеванием легких в условиях терапевтического отделения городской больницы. Установлено, что в структуре стоимости оказания медицинской помощи больным наибольшими были затраты на приобретение медикаментов и пребывание больных в стационаре. Наличие у больных хроническим обструктивным заболеванием легких сопутствующей патологии существенно увеличивает эти показатели, что объясняется затратами на медикаменты для лечения сопутствующих заболеваний и увеличением длительности пребывания пациентов в терапевтическом отделении.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: хроническое обструктивное заболевание легких, клинко-экономическое исследование, общая стоимость заболевания, медицинская помощь.

PHARMACOECONOMIC ANALYSIS OF THE COST OF PROVIDING MEDICAL CARE TO PATIENTS WITH CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE IN THE THERAPEUTIC DEPARTMENT OF MULTIDISCIPLINARY HOSPITAL

I. M. Markiv (Ternopil)

The cost of medical technologies, which are used in the treatment of patients with chronic obstructive pulmonary disease in the therapeutic department of a municipal hospital, was studied. It was established, that in the structure of the costs of medical care, the most expensive costs were those of purchasing drugs and the cost of patients' stay in the hospital. In the case of patients with concomitant diseases, the total cost of the disease was more expensive. This higher cost is attributed to an increase in the duration of time stayed in the hospital and additional costs of treatment.

KEY WORDS: chronic obstructive pulmonary disease, clinical-economic research, total cost of the disease, medical care.

Рецензент: д-р фарм. наук, проф. Т.А. Грошовий